

עין משפט נר מצוה

נג:

אפשר כדרב יהודה. לעיל בפ"ק (דף ג: ד"ה דקא) פירשמי ללדידן שרי לאקנויי לעוצד כוכבים כיון דלא ^טס"ל כרב יהודה: **הקדש** ע"זו. פ"י בקונטרס טוצת הנאה שיש לו מקדושת מוצח יכול ליתן לזדק הבית וזו

סלע מִישראל אחר על מנת שימננה לנן בתו כהן להקריבה כדאמר בפ' עד כמה (נעיל דף מ.) עד כאן לשון הקונטרס ובמס' ערכין (דף כח.) מפרש צענין אחר דתנן ^ס זהמקדיש שזהו מחלים אדם את קדשיו צין קדשי

קדשים צין קדשים קלים אס נדר נותן דמים ^ט פירוש שכל דמיו שוין לו דחייצ באחריותו ואס נדבה נותן טוצתה **לא** שור זה עולה אומדים כמה אדם הנאלל כו' דגבי ^{יא} הני קאמר לה התם וכי האי גוונא קמני צערכין (דף כח:) גבי צכור דתנן הצכור צין חס צין צעל מוס מחרימין אותו ובזאה *זד* פודין אותו אומדים כמה אדם רוצה ליתן צצכור זה ליתנו לנן צתו או לנן אחותו אי נמי גבי דבר שאין נידד ויידר שייכא טוצת הנאה זו אלל צדצר הנידר ונידז שייכא אידך טוצת הנאה יז': **תלמוד** לומר עשר תעשר. הכא אחיא היקשא ומפקא מק"ו ולעיל יט' (גצי) כל פסולי המקדשין (דף לג.) אחי ק"ו ומפיק מהיקשא גבי פלוגמא דצית שמאי ובית הלל דשרו צית הלל אפי' לזרים ושס (ד"ה וצ"ה) פירשמי: ומה

אפשר כדרב יהודה ^בדאמר רב יהודה אמותר לו לאדם להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם הכא נמי אפשר ^גדשדי ביה מומא מעיקרא מי ידע הי נפיק וכי תיבא דמפיק ליה בריש עשרה ^דלא יבקר בין טוב לרע אמר רחמנא וכי תיבא אפשר דשדי ביה מומא בכלי עדריה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליבא ה"ג בבכור בהמה מהרה יבנה בית המקדש ובעינן בהמה להקרבה וליבא אפשר בפשוטין הכא נמי אפשר בלקוחין ^הכיון דאיהו שדי ביה מומא בכלי עדריה ושכיחי מומי או דפסילי בקדשים דאפי' דוקין שבעין נמי פסלי לא שכיחי: בחולין אבל לא במוקדשין: מוקדשין פשיטא לאו ידידיה נינהו בקדשים קלים ואליבא דרבי יוסי הגלילי דאמר קדשים קלים ממוין בעלים הם ^אדתניא ^בומעלה מעל בה' ^ב לרבות קדשים קלים שהן ממוין בעלים דברי רבי יוסי הגלילי כו"א ליעשרו קמ"ל ואיבא הכי נמי ^גיהיה קדש אמר רחמנא ולא שכבר קדוש טעמא דכתב רחמנא יהיה קדש הא לאו הכי הוה ^דאמינא חיילא קדושת מעשר ^ה עילויהו השתא קדושה חמורה אקדושה קלה לא חיילא קדושה קלה אקדושה קלה מיבעיא מאי היא ^ודתנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי ברק הבית

אין משנין אותם מקדושה לקדושה יאבל מקדישין אותו הקדש עילוי ומחרימין אותו מהו דתיבא התם דכל בהמה לאו לעולה קייבא אבל הכא דכל בהמה למעשר קייבא אע"ג דאקדשה לא פקע איסורא דמעשר מינה למאי נפקא מינה ^אבלא ^בובלא ^ג(ימכר) קמ"ל: ונוהג בבקר מתעשרין מזה על זה כבבשים ובעזים וכו': ויהיו חדש וישן מזה על זה חדש וישן שאינן כלאים זה בזה אינו דין שיתעשרו מזה על זה תלמוד לומר ^דעשר תעשר ו"בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן ומקיש ^המעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן מחדש על הישן לא אף מעשר בהמה מחדש על הישן לא אי הכי כבשים ועזים נמי ליבא מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן ממוין על שאינו מינו לא אף מעשר בהמה ממוין על שאינו מינו לא רבי רחמנא צאן אי הכי חדש וישן נמי הא כתיב עשר תעשר ומה ראית אמר רבא ^טאמר קרא שנה שנה לשנה הקשתיו ולא לדבר אחר תנן התם ^יאין תורמין ממוין על שאינו מינו ואם תרם אין תרומתו תרומה מנא הני מילי אמר רבי אמי אמר רבי ינאי ואמרי לה א"ר אמי אמר רבי שמעון בן לקיש ^ככל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן אמרה תורה תן חלב לזה וחלב לזה אשבחן

לעולה קיימא שהרי רוב צהמות עומדות לאכילה הלכך כי אקדשה לצדק הבית שפיר אקדשה ^{יח} וגמר וחיילא עלה קדושת צדק הבית דתו לא שוץ לשנייה לקדשי מוצח אלל לגצי מעשר דכל צהמה למעשר קיימא אע"ג דאקדשה לשלמים לא פקע תורת מעשר מינה: **ולמאי נפקא מינה.** אי הוה חיילא קדושת מעשר אשלמים הא לא חמיר מעשר משלמים: **למיקס עלה צלל יבא ומכר ולא יגאל.** דשלמים הוו בני פדיון קמשמע לן יהיה קדש ולא סבצר קדש: **מה מעשר דגן מחדש על הישן לא.** דכתיב (דברים יד) היואל השדה שנה שנה היואל שנה אתה מעשר ולא משנה זו לשנה שעברה ולא משנה שעברה לשנה הבאה: **מה מעשר דגן ממין על שאינו מינו לא.** כדאמרין לקמן תן חלב לזה ^{יז} ולזה: **ולא.** דמשמע כל לאן מין אחד חשוב לענין מעשר: **הכסיו עשר פעשר.** דלחקש למעשר דגן: **לשנה הקסמיו.** מעשר צהמה למעשר דגן שלא יתרוס משל שנה שעברה שנוול קודם אלול על שנוולו לאחר אלול: **ולא לנדב אחר.** מין צמיוני. **אין סורמין.** צמעשר דגן קמיייר: **תן חלב לזה וחלב לזה.** היינו תרומה ומעשר כדכתיב (במדבר יח) צהרימכם את חלבן ממנו וקאמר רחמנא שיתן ^{יח} לכל אחד מעשרותיו צפני עצמן: **אשבחן**

חמורה ^ח וקרינן צוה צה' וכחש, צעמיתו וכחש (ביב' יב) כשאר גול ממון שהי ממון הן, השבצר והעור שלו ואין לגנוב צהן אלל אימורים ולכסן חוה וסוק, וצה' וצעמיתו קדוש, דהיינו שלמים, שהאימורים לה' והשבצר לצעלים (ושב"ס ביב' קכג: עיי"ה). תן חלב לזה וחלב לזה. דלהכי כתיב חלב חלב תרי זמני, חד צמיוס וחד ציהצר, לאשמועינן דיתן חלב לזה שפירש צפני עצמן מן המנובח על זה, כגון ממין על מין, דהיינו יצר על יצר, וחלב לזה צמיוס על מיושר, ולא ממין על שאינו מין כגון מיהצר על מיוסר ומתוירס על יצר (תפורה ה.)

על זו אף מעשר בהמה נמי: ולא לדבר אחר. כלומר דמין על שאינו מינו מעשרין:

מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות

ומשני אפשר. בתקנתא אחריתי כדכר יהודה והא עדיפא מהן כדאמרן בפירקא קמא (נעיל דף ג:) דמס'ה ^טכלאי חיומיה דרב מרי דהוה ממקי לאודנייהו לעוצד כוכבים משום דמפקע להו אפי' מקדושת כהן: **ה"ג** גבי מעשר אפשר בתקנתא דלא כר"ך לשהוי דלשדי ציה מומא מעיקרא: **ומשני מי ידע הי נפיקו:** **צריש** **עשרה.** צעשייר: **לא יצקר.** משמע שהו' לא יוציאנו אלל הוא יוצא מעצמו: **וכי סימא אפשר דשדי ציה מומא צנוויה עדריה.** קודם שיעשר דעדיין הן חולין ומותר להטיל מוס ו אחז"כ יעשר דמעשר חל על צעל מוס כדכתיב (ויקרא כו) לא יצקר צין טוב לרע: **וקפריך ה"ג לגבי צנוו.** דקאמרנא יטויל צהן מוס איכא למיפרך מהרה יבנה צית המקדש כו': **ה"ג אפשר בלקוחין.** שהלקוחין א"צ להטיל צהס מוס שהרי פטורין מן המעשר דקמני צממני ^ט הלקוח והניתן לו צממנה פטור ממעשר צהמה: **ומשני כיון דאיהו שדי מומין צנווי עדריה.** ^י פטורין הנולדים אללו הוו לקוחים דבר מועט ושכיחי מומי טוצא דפסלי צקדשים ואפי' דוקין שצעין פסלי הלכך לא שכיחי צהמות להקדשה משום הכי לא מפרשינן מעשר: **ואלינא דה' יוסי** **הגלילי.** אכטריך לאשמועינן ^א לרבות קדשים קלים שאס הפקיד אלל חצירו צהמות שלמים וכפרו ושצצע עליה ואחז"כ הודה ישלס קרן וחומש ואשס דקרינא ציה צה' וצעמיתו דכתי' ^בומעלה מעל צה' וכחש צעמיתו ישלס ושלמים יש צהן לה' וצעמיתו ^ג ה"ג דליעשרו: **יהי קדש.** עשירי יהיה קדש: **קדושת מעשר.** מפרש לקמן ^ד יח ויעצור עלייהו צלל ימכר ולא יגאל: **מקדושה לקדושה.** שאין קדושת מוצח חלה על קדושת צדה"צ ואע"ג דקדושת מוצח חמורה ולא קדושת צדק הבית על קדושת מוצח שהיא חייב ליתן דמיהן לצדק הבית: **אלל מקדישין.** קדשי מוצח ^ה לקדשי צדק הבית: **הקדש עילוי.** טוצת הנאה שיש לו מקדושת מוצח יכול ליתן לצדק הבית וזו היא טוצת הנאה ^ו דיכול ליטול סלע מישראל אחר על מנת שימננה לנן בתו כהן ^{יא} שיקריבנה כדאמרן בפ' עד כמה (נעיל דף מ.). עילוי היינו שמעלה צדמים אותו שיעור טוצת הנאה ונותן לגוצר: **ומחרימין אותו.** יח צבדשי מוצח מחרימין ויתן לכהן כפי טוצת הנאה שיש לו צהן אלל יח חלק מוצח לא חיילא שוס קדושה אחריתי: **מהו דסימא ^{יז}.** היינו טעמא דלא חיילא קדושת מוצח אקדושת צדק הבית דכל צהמה לאו

תורה אור השלם
1. לא יצקר בין טוב לרע ואל ימירנו ואם יקמר ימירנו ויהי הוא ותמונתו יתקד קדש לא יגאל: ויקרא כו לג
2. נפש כי תקטש ותעלה מעל בין יבחש צעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגול או עשק את צמיתו: ויקרא כו כא
3. וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט תעשירי יתקד קדש לך: ויקרא כו לב
4. אך כל חרם אשר יקדש איש לך מכל אשר לו מאדם ובמהה ומשדה אחותו לא יקבר ולא יגאל כל חרם קדש קדשים הוא לך: ויקרא כו כח
5. עשר תעשר את כל תבואת ורצך ויצא תשדה שנה שנה דברים יד כב
6. כל חלב וקמח וכל חלב תירוש ודגן וראשיהם אשר יקנו לך לך נתתים: במדבר יח יב

הנהגות הב"ח
(ב) גמ' מעל צה' ורגי לרבות: (ג) רש"י ד"ה ומשני כי דמס'ה כלו חיותא: (א) ד"ה ואלינא כי לאשמעני הס"ד ומה"ד לרבות וכו' צהמת שלמים ובפר ופסנז: (ז) ד"ה קדושת כי דיעבור:

הנהגות הב"ח
(ב) גמ' מעל צה' ורגי לרבות: (ג) רש"י ד"ה ומשני כי דמס'ה כלו חיותא: (א) ד"ה ואלינא כי לאשמעני הס"ד ומה"ד לרבות וכו' צהמת שלמים ובפר ופסנז: (ז) ד"ה קדושת כי דיעבור:

הנהגות הב"ח
(ב) גמ' מעל צה' ורגי לרבות: (ג) רש"י ד"ה ומשני כי דמס'ה כלו חיותא: (א) ד"ה ואלינא כי לאשמעני הס"ד ומה"ד לרבות וכו' צהמת שלמים ובפר ופסנז: (ז) ד"ה קדושת כי דיעבור:

הנהגות הב"ח
(ב) גמ' מעל צה' ורגי לרבות: (ג) רש"י ד"ה ומשני כי דמס'ה כלו חיותא: (א) ד"ה ואלינא כי לאשמעני הס"ד ומה"ד לרבות וכו' צהמת שלמים ובפר ופסנז: (ז) ד"ה קדושת כי דיעבור:

קודם שיצא לאויר העולם. דכדור אינו קדוש עד שקדשנו כהס' (וש"י) ועדיין לא נתקדש דכדור כהס' תלול קדושתיו דכתיב אזכר אשר יולד, ולא הוי מוטיל מוס קדשים (נעיל ג:). ומעלה מעל בה'. וכחש צעמיתו ורגי צבמות הפקדון כתיב (צ"ק יב): דברים שיש כהס' לה' ולעמיתו (ובחיים קיד.). לרבות קדשים קלים. הא דכתיב כה' לרבות קדשים קלים, שאס הפקיד צהמת שלמים אלל חצירו ובפר ושצצע הוהס ישלס קרן וחומש ואשס, ואע"ג דבקדשי שמים אין נצטעין עליהן כדנרסין צפיק הוהצ (צ"מ טו). בקדשים קלים נצטעין (ביב' יב): ובעי"ז חמורה ח. ושס שלמים או ככור או משמש אע"ג דאין נצטעין על ההקדשות והשצצע עליהם והודה אינו מביא אשס על שצותת הפקדון, דוכחש צעמיתו כתיב, הוי אחרתו לכו מזה, וכחש צעמיתו נמי קרינן כהו לפי שהן ממון (קדושין כב:). שהן ממון. שהן בעלים דקרינא ציה וכחש צעמיתו (ובחיים קיד.

חמורה ^ח וקרינן צוה צה' וכחש, צעמיתו וכחש (ביב' יב) כשאר גול ממון שהי ממון הן, השבצר והעור שלו ואין לגנוב צהן אלל אימורים ולכסן חוה וסוק, וצה' וצעמיתו קדוש, דהיינו שלמים, שהאימורים לה' והשבצר לצעלים (ושב"ס ביב' קכג: עיי"ה). תן חלב לזה וחלב לזה. דלהכי כתיב חלב חלב תרי זמני, חד צמיוס וחד ציהצר, לאשמועינן דיתן חלב לזה שפירש צפני עצמן מן המנובח על זה, כגון ממין על מין, דהיינו יצר על יצר, וחלב לזה צמיוס על מיושר, ולא ממין על שאינו מין כגון מיהצר על מיוסר ומתוירס על יצר (תפורה ה.)

על זה אף מעשר בהמה נמי: ולא לדבר אחר. כלומר דמין על שאינו מינו מעשרין:

מסורת הש"ס

(א) נעיל ג: לה. חמורה כד: (ג) נעיל לא. לה: לו:א: (א) קדושין כ: צ"ק יב: צ"ב קט: וצחים קיד. חמורה ח., (ד) חמורה לג., (ה) יימכר, (ו) יגאל, (ז) וריש ח., (ח) חמורה ג., (ט) נלקמן ד: יח חיותא פ"ב מ"ד חמורה ה., (י) נלקמן טה:א, (י) ויקרא ה., (מ) וצעמיתו מ"יא דה"ג דליעשרו הס"ד ^אי"ק, (ס) בקלין למעבד כר"י ^בי"ק, (ס) ג"א פ"י כל דמי שויה שגלו הוה דמיב ס' ^גי"ק.

ג א מיי פ"ב מהלכות צבורות ה' יד תושע' ייד ס' ש"ב סעף ז:

ד ב מיי פ"ו שס הל"ט:

ה ג מיי פ"ד מהלכות חמורה הלכה יא:

ו ד מיי פ"ו מהלכות ערכין הל' יב יג יד:

ז ה מיי פ"ה מהלכות חמורות והלכה צן והלכה

ג תושע' י"ד סימן שאל סעף קכ:

שיטה מקובצת
א) מומי דפסלי בקדשים: ב) ח"י אמינא נמחק: ג) מעשר עלייהו אות ר' נמחק: ד) מיה למיקס עליה בלא: ה) כתיב בעשירי: ו) מוס בהם ואחז"כ: ז) עדריה פטורים הנולדים: ח) דיעבור עלייהו: ט) מוכח לברק הבית: י) הנאה ס"א לגוצר: יא) כהן להקריבה כדאמרן: יב) אותן לקדש מוכח: יג) אבל אחלק מוכח: יד) התיבא התם היינו: טו) אקדשה ובמהה וחיילא עליה: טז) לא יכול לשנויה: יז) לזה וחלב לזה אות ר' נמחק: יח) מכל אחד אות ל' נמחק: יט) וזה היא טובת: כ) דתנן בפ' המקדש שדה: לא) טובתא את טובת הנאה שבה: לא) וציה ליתן בשור כי עולה אפי' שאינו ושראי (וטובת): כג) דגבי תרומה קאמר: כד) הנאה בפ' המקדש את שדהו הס"ד: כה) לעיל בפ' כל:

רבינו גרשום
דאפשר כדרב יהודה דמטיל ב מוס קדוש שיצא לאויר העולם ואכל חו: התם נמי גבי מעשר אפשר דשדי ביה מומא מעיקרא קדם שיצא עשירי והוי בעל מוס לית ביה תהלה וליקדש: מי ידע הי נפיק, דלישר ביה מומא מעיקרא וכי תיבא כו': ושכיחי. בהו מומא בלקוחין ולא שכיחי תמין בלקוחין (כי לצורך הקרבה חלכ מוסא למישדא אסר כנדריה ומשום הכי לא קדיש מעשר האידנא: אין שבו: אותו מקדושה לקדושה. קדושה קלה חמורה כגון שלמים לעולה: אבל מקדישין הקדש פלוגי ומחרימין אותו. כיצד כותנן בערכין כפרק המקדש מחרימין אדם את קדשו בין קדש קדשים בין קדשים קלים אם נדר תן דאמר דחייב באחריותו נותן את דמיתו לכהנים מטיב שחחרים. ואם נדבה תן נותן את טובתה לכהנים. כיצד שור זה עולה. היינו נדבה דלא אמר עלי אומדן כמה אדם כהן שאינו ממשמר זה שמשמש וצעה ליתן לבעלים בשור זה שימחין לו עד זמן משמרתו כדי שיעלוה עולה שיוכה בעורו וההוא טובת הנאה יתן לכהנים כשהחרימן. וכן חמקדשי את קדשיה וקדש עילוי שמעלה אותן בדמים לברק הבית אם נדר חס נותן את דמיתו ואם נדבה נותן את טובתה לגוצר: מהו דתיבא התם. הוא דאין משנין דכל בהמה לאו לעולה קיימין דלא חזיא לעולה אלא וכו' להכי לא חיילא אשאר קדשים: אבל

הא. גבי מעשר דכל בהמה למעשר קיימין בין זכר בין נקבה: מאי נפקא מינה. אי קדושת מעשר חיילא אמוקדשין על שלמים דמאי קדושה חמורה איבא כמעשר דליתיה בקדשים קלים: איבא למיקס עליה בלא יגאל ולא ימכר. קדשים קלים אית להו פדיון ומעשר בהמה לית ליה: יח) בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה. באותן שנוולדו לפני אלול ולאחר אלול אין מתעשרין מזה על זה החדש על הישן: שהיה בדין שכבשים ועזים לא ימעשרו מזה על זה מה אם החדש על הישן שאינו כלאים זה בזה הנוולד מהן אינו כלאים: ח"ל וצאן כל משמע כל צאן אחד כלומר כל דכתיב כל מעשר בקר שדי ההוא כל צאנא דליהוי משמע כל צאן אחד וכבשים ועזים איקרו צאן דכתיב ואם מן הצאן קרבו מן הכבשים או מן העזים: מה מעשר דגן מחדש אישן לא. כדאמרין בספרי והרמזם ממנו מן המוכחר ולא ממין על שאינו מינו ולא מחדש אישן ותירומה איתקש למעשר דכתיב בן תרימו גם אחם מכל מעשרותיהם: אי הכי חדש וישן נמי. לירבי מוצאין: לשנה הקשתיו. מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן אין מעשרין משנה זו

^[א] מ"ה צדקס ויפסן עד ד"ה מה מעשר דגן שייך למתמין